

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตยางที่สำคัญของโลก โดยปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพาราทั่วประเทศประมาณ 18.7 ล้านไร่ และมีเนื้อที่กรีดยาง 13.81 ล้านไร่ ผลผลิตปี 2556 ประมาณ 3.86 ล้านตัน ใช้ในประเทศ 13 เปอร์เซ็นต์และส่งออกยางแปรรูปขึ้นต้น 83 เปอร์เซ็นต์สร้างรายได้จากการส่งออกยางและผลิตภัณฑ์ยางกว่าหกแสนล้านบาทต่อปี (ที่มา : สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร) แหล่งเพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ โดยจังหวัดที่ปลูกยางมากที่สุดของประเทศไทยคือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี แม้ว่าผลผลิตยางธรรมชาติของไทยมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นเนื่องจากการกรีดยางพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูงได้มากขึ้น แต่ปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลให้เกิดความแปรปรวนในปริมาณผลผลิต คือ การเกิดโรคระบาด ซึ่งแต่ละพื้นที่ปลูกจะมีโรคสำคัญประจำถิ่นที่มีความรุนแรงแตกต่างกันไป โดยโรคสามารถเกิดขึ้นได้ทุกส่วนของต้นยางพารา ไม่ว่าจะเป็นใบ กิ่งก้านลำต้น หรือแม้กระทั่งบริเวณรากต้นยาง

ยางพาราจังหวัดกระบี่เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของจังหวัดรองจากปาล์มน้ำมัน โดยมีเกษตรกรปลูกยางพาราจำนวน 33,825 ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูก 913,843 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 317 กิโลกรัม/ไร่ (ที่มา : ข้อมูลพืชเศรษฐกิจปี 2556 สำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่) โดยพันธุ์ยางพาราที่เกษตรกรนิยมปลูกส่วนใหญ่ ได้แก่ RRIM 600 , RRIT 251, BPM 24 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2553-2556 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมและพลังงานที่ยั่งยืน โดยกำหนดให้ยางพาราเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร การสร้างงานและการกระจายรายได้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด ซึ่งปัจจุบันมีความไม่แน่นอนกับอาชีพสวนยางพารา เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและราคาผลผลิตมีความผันผวน และประสิทธิภาพการผลิตยังต่ำ เมื่อเทียบกับแหล่งผลิตในจังหวัดอื่น ๆ และนอกจากนี้ปัญหาการระบาดของโรคยางพารายังเป็นปัญหาที่สำคัญของเกษตรกรที่พบในจังหวัดกระบี่ การใช้สารเคมีเป็นวิธีการที่เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกปฏิบัติ เป็นผลให้เกษตรกรยังมีความเสี่ยงจากการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคยางพารา นอกจากนี้ยังเป็นการสิ้นเปลืองเงินจากการซื้อสารเคมี ทำให้เกิด

ต้นทุนสูงขึ้นในการผลิต สูญเสียรายได้จากผลผลิต จึงมีการจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราด้วยการป้องกันโรครยางพาราโดยชีววิธีในจังหวัดกระบี่ ในปี 2556 จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ทำการประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราด้วยการป้องกันโรครยางพาราโดยชีววิธี เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อ ยอดโครงการต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราด้วยการป้องกันโรครยางพาราโดยชีววิธีในจังหวัดกระบี่ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินโครงการ
- 2.3 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการป้องกันโรครยางพารา
- 2.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการ
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมเกี่ยวกับการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาป้องกันโรครยางพารา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราด้วยการป้องกันโรครยางพาราโดยชีววิธีในจังหวัดกระบี่ แสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราด้วยการป้องกันโรครยางพาราโดยชีววิธีในจังหวัดกระบี่ มีขอบเขตดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านประชากร ทำการศึกษาประเมินผลโครงการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราในจังหวัดกระบี่ ปี 2556 โดยแบ่งเป็นเกษตรกรผู้จัดทำแปลงสาธิตและเรียนรู้จำนวน 50 ราย และเกษตรกรขยายผลจำนวน 200 ราย ในพื้นที่ 8 อำเภอ ประกอบด้วย (1) อำเภอเมืองกระบี่ (2) อำเภอเกาะลันตา (3) อำเภอลองท่อม (4) อำเภออ่าวลึก (5) อำเภอเขาพนม (6) อำเภอปลายพระยา (7) อำเภอลำทับ (8) อำเภอเหนือคลอง รวมทั้งสิ้น 50 ตำบล

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราในจังหวัดกระบี่ ปี 2556 โดยโครงการนี้ได้แบ่งเป็นสองกิจกรรมคือ กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันกำจัดโรครยางพาราโดยชีววิธี และกิจกรรมเพิ่มรายได้ในสวนยางพารา โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันกำจัดโรครยางพาราโดยชีววิธี

4.3 ขอบเขตด้านเวลา เป็นการประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราในจังหวัดกระบี่ ปี 2556 โดยการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในช่วงเดือน เมษายน-พฤษภาคม พ.ศ.2557

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การประเมินผลโครงการ หมายถึง การศึกษาเรื่อง สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการป้องกันโรครยางพารา ความคิดเห็นต่อการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ความคิดเห็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการส่งเสริมเกี่ยวกับการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาป้องกันโรครยางพารา

5.2 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพารา หมายถึง โครงการภายใต้งบประมาณจังหวัดกระบี่ ที่สนับสนุนสำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันกำจัดโรครยางพาราโดยชีววิธี (2) กิจกรรมเพิ่มรายได้ในสวนยางพารา

5.3 แปลงสาริตและเรียนรู้ หมายถึง แปลงยางพาราตัวอย่างของเกษตรกรพื้นที่ 10 ไร่ มีการป้องกันกำจัดโรคโดยการนำเชื้อราไตรโคเดอร์มาผสมปุ๋ยอินทรีย์และรำละเอียด หว่านในบริเวณแปลงที่กำหนดและสามารถเป็นจุดเรียนรู้แก่เกษตรกรที่สนใจได้

5.4 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราของจังหวัดกระบี่ที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราของจังหวัดกระบี่ ปี 2556 โดยแบ่งเป็นเกษตรกรผู้จัดทำแปลงสาริตและเรียนรู้จำนวน 50 รายและเกษตรกรขยายผล จำนวน 200 ราย

5.5 เกษตรกรผู้จัดทำแปลงสาริตและเรียนรู้ หมายถึง เกษตรกรที่ต้องจัดทำแปลงสาริตและเรียนรู้การป้องกันโรคโดยชีววิธี ในพื้นที่จำนวน 10 ไร่ โดยจะต้องผ่านการผ่านฝึกอบรมจากสำนักงานเกษตรจังหวัดและได้รับการสนับสนุนวัสดุในการจัดทำแปลงสาริตและเรียนรู้

5.6 เกษตรกรขยายผล หมายถึง เกษตรกรที่ขยายผลมาจากเกษตรกรที่จัดทำแปลงสาริตและเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้และเรียนรู้ในแปลงสาริต โดยเกษตรกรผู้จัดทำแปลงเรียนรู้และสาริต 1 รายจะต้องมีเกษตรกรขยายผลจำนวน 4 ราย

5.7 การป้องกันโรคโดยชีววิธี หมายถึง การนำเชื้อราไตรโคเดอร์มา มาใช้ในการป้องกันกำจัดโรคยางพาราสวนยางพารา โดยวิธีการผสมกับปุ๋ยอินทรีย์และรำละเอียด และนำไปหว่านในแปลงยางพาราที่จัดทำเป็นแปลงสาริตและเรียนรู้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ในสวนยางพาราด้วยการป้องกันโรคยางพาราโดยชีววิธีในจังหวัดกระบี่ ดังนี้

6.1 เป็นแนวทางให้กับหน่วยงาน หรือหน่วยงานอื่นที่ต้องการนำไปวางแผนการส่งเสริมเกษตรกร

6.2 เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค รวมถึงกำหนดข้อเสนอแนะให้การจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพและรายได้ในสวนยางพารา กิจกรรมการป้องกันโรคยางพาราโดยชีววิธีมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6.3 นำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการป้องกันโรคยางพาราโดยชีววิธีให้แก่เกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป